

AXPLOCK UR VÄSTANÅ BYS HISTORIA

Nybygge

”Varande detta nybygge av Ris och Rot uptagit på Westan-Åhs allmänning, likmätigt Konungens Höga befattningshavandes ressolution den 21/2 1758 utav Eric Nilsson och Olof Davidsson till ett halvt giärde.” Så står det i gamla handlingar när Västanå nybygge kom till.

Nybyggarna hade två söner vardera och med tiden blev det fyra hemman. Det viktiga fisket i Indalsälven ansågs tillhöra Boda by. Efter många års segsliten kamp fick nybygget Westan-Åh fiskerätt i älven och blev Västanå by. Först vid laga skiftet 1906 fick byn en egen strandrätt vid älven.

Folkmängd

Barn	Vuxna
Den 14 mars 1929 fanns det i:	
<u>-15 år</u>	<u>15 år –</u>
	Korsåmon och Långsjönäset
27	56
	Klippen, Högländ och Västanå
83	174
<hr/>	
110	230

Jordemor

Den legendariska fru Persson från Sillre var en ”riktig” barnmorska, men det fanns många som kunde hjälpa till vid barnafödslar, och vara en så kallad ”jordemor”.

Vägar

Så tidigt som 1906 byggde byborna själva väg

Lidens tidning

mellan Högländ och Västanå, och färjan kom troligen till 1914. Vintertid var biltrafiken nästan omöjlig över färjestället vid Högländ. Om man lyckades ta sig ner, var det nästan omöjligt att ta sig upp igen till bebyggelsen.

Taxi

Den första taxibilen i Västanå ägdes av Anselm Åslin, som efterträddes av Bertil Salmonsson.

Erik Söderström och hans sista taxibil. 1980-talet.

År 1947 köpte Erik Söderström taxitillståndet och var verksam i hela 43 år till 1990, då nuvarande taxichauffören Lillian Ulander (Lindberg) tog över rörelsen.

Post

Ursprungligen delades posten ut från Boda. Brevbäraren rodde över älven till Boda såg. Lantbrevbäringen mellan Järkvissle och Västanå, 2 gånger i veckan, började den 1 april 1917. Hulda Petronella Höglund (1901-2001) vandrade, åkte spark, cyklade eller körde med häst för att bära ut posten. Hon har berättat att klockan kunde bli 17.30 innan posten kom till Järkvissle. När hon väl kom till Korsåmon hade folk redan gått och lagt sig!

Lantbrevbärare Karin Nilsson.
1970-talet.

Syster Ingrid Höglund var i många år lantbrevbärare. Hennes ersättning 1933 var 4,80 kronor per tur. År 1970 stängdes poststationen i Järkvissle och postturerna utgick istället från Liden. Karin Nilsson, Järkvissle, med många arbetsår i Postverket, blev ordinarie lantbrevbärare på linjen till bl a Västanå mellan åren 1975 till 1993.

Vägbygge i Västanå 1930-tale

Telefon

Telefonväxeln fanns i Boda hos Britta Lindgren och i Järkvissle hos Astrid Helmin (Ersson). De första telefonerna i Västanå hade Våhllins (nr 7a) och Johan Jonsson (nr 7b). Flera hushåll kunde ha samma nummer. Man skiljde abonnenterna åt med tillägg av a och b. En ringsignal avsåg a och två signaler b. Under 1960-talet automatiserades telefontrafiken i Västanå.

Elektricitet

År 1919 kom strömmen till Västanå by. Turesson hade en liten kraftstation och sedermera blev det Vattenfall. Elströmmen levererades av Boda Elektriska Distributions UPA. Man köpte "råkraft", som det hette på den tiden. Storförbrukare, med maskiner, hade elmätare medan småförbrukare betalade per lampa eller normal ljus. På vintern var elkraften så svag att lamporna bara blev röda. Vid den återkommande betalningskontrollen byttes gärna de stora och elslukande lamporna ut mot mindre. Alla hushåll fick inte ström samtidigt. På Höglund hade de provisoriskt med ström över julen 1942 för att året efter få elektriciteten permanent.

Skola

Skolan drevs först i olika hem under några dagar per vecka. Ida Rundqvist var lärarinna.
Lidens tidning

År 1915 började Anna Edmark, senare gift Åslin. Hon verkade i 37 år till 1952. Det sista året var Kerstin Holmgren från Tynderö lärarinna och efter vårterminen 1953 var skolverksamheten i Västanå historia.

Från skolans begynnelse måste barnen ta med sig smörgås och mjölk som frukostmat. Med tiden kom en enklare form av bespisning som alltid bestod av gröt och mjölk. På slutet hölls bespisningen på "lokalen".

Affären i Boda Såg.

Affärer

Första affären var på "Stranna" på 1800-talet. Vid Boda Såg var det affär fram till 1932. John Westin startade i Bergmans sommarstuga och fortsatte i "förste kammaren" hos Unanders, för att sedan bygga det som sedermera blev Konsum. Westerbergs Handel blev den sista affären i Västanå. Den upphörde på 1960-talet. I Korsåmon hade H.O. Ocklinds & Co (ursprungligen Bispfors) filial en tid.

Kvarn, såg och smed

Det fanns flera kvarnar utefter Kvarnån, till gagn för både verksamhet och sysselsättning. Vattnet i Kvarnån räckte även till för en såg, men Västanå såg låg upp på skogen i Vackerland ån. Smedjor fanns lite till mans, ja mest på varje gård.

Lidens tidning

Nöjen

Det mesta av nöje i byn bestod i att man träffades på logdans. Byns större logar fick då släppa till utrymme. På sommaren kunde ibland Frälsningsarmén komma och underhålla. Ett annat nöje var att på Trefaldighetsdagens kväll gå till Trefaldighets källan och dricka vatten. I Krången fanns en källa med järnhaltigt vatten. Efter denna förmodade sunda handling gick man sedan till logen och dansade.

Efter det att "lokalen" eller bygdegården stod färdig 1946 förlades alla nöjen som teater, bio, dans och auktioner mm till byns naturliga samlingspunkt.

Ovanstående axplock ur Västanå bys historia är hämtat ur en studiecirkel inom Västanå-Korsåmons Bygdegårdsförening. Tack till Svea

Man känner sig verkligen välkommen!

Arne Johansson

Östman,
Eivor
Norén,
Anna-Lisa
Söderström,
Anna
Holmstedt,
Edith
"Kickan"
Unander,
Gun
Melanders,
Eva Visén
och
Lillian
Ulander.